

Semnificația simbolurilor șvabilor dunăreni

Studiile cu privire la „locurile memoriei” (*lieux de mémoire*) datează din 1984. Investigații sistematice ale locurilor de memorie simbolice din Europa Centrală și de Est urmează încă a fi întreprinse, dar un început a fost făcut la „Zentrum für Osteuropastudien” [Centrul de Studii Est-Europene] al Universității din Kiel. Scopul centrului este reevaluarea memorialelor, precum și a anumitor aniversări, a unor texte literare cu privire la expulzare și reinstalarea în alt spațiu și a modului în care sunt utilizate o serie de evenimente cum ar fi înfrângerea sârbilor în bătălia de la Kosovo (1386) pentru a crea o „Golgotă sârbească” mitică, exploatată în sens agresiv în timpul războiului din Kosovo. Urmând același model, șvabii dunăreni desemnează perioadele lor de abrogare a drepturilor și de detenție, cu toate privațiunile lor, prin sintagma „drumul durerii”. În Herrischried (sudul Munților Pădurea Neagră) a fost inaugurată, la 2 septembrie 2001, o „cale a credinței șvabilor bănățeni”, cu reprezentări simbolice a etapelor istoriei lor. Aceste locuri ale memoriei sunt întotdeauna conștiincios marcate, chiar dacă abia ulterior vor fi investite cu funcția de memorial. Ele au fost și continuă să fie utilizate pentru a îndeplini o serie de „obiective politice simbolice”. În Europa Centrală și de Est, interferențele repetate cu exteriorul și numeroasele conflicte între vecini au produs în istorie multiple fracturi și, cu cât sunt mai puternice rănile colective din trecut, cu atât „locurile memoriei” apar ca fiind mai necesare, ca puncte care recompun imaginea de sine colectivă.

Locurile memoriei de natură religioasă au o bază mai solidă decât cele laice, pentru că, în comunitățile mai vechi, felul tradițional de sărbătorire era integrat în ciclurile religioase. Locurile memoriei de natură laică sunt determinate, de la planificare la implementare, de discuțiile și acțiunile publice.

Dar momentele festive și amintirile reprezintă pentru outsider ceva neobișnuit și îi apar acestuia ca fiind mai degrabă bizare decât integratoare. „Patrimoniul cultural al umanității” definit de UNESCO reprezintă o încercare de stabili, în afară de locurile memoriei religioase și naționale, o rețea de locuri ale memoriei universal valabile. Ceea ce este important în acest demers este analiza rațională a comunității și a responsabilității comune, cu asumarea valorii identice a diferitelor culturi și a diferitelor peisaje și cu toleranță față de celălalt. Șvabii dunăreni sunt un grup etnic restrâns, a cărui existență este periclitată de numărul tot mai mic de membri. Din cultura tradițională populară a șvabilor dunăreni, mâncarea specifică și simbolurile identitare (cum ar fi *Kirchweihbouquet*, bisericile din case și memorialele) vor fi probabil conservate. Dar, mai presus de orice, toleranța față de alte grupuri – însoțită de expectanța de a fi la rândul lor acceptați fără rezerve –, simțul unei coeziuni a grupului și atitudinea pozitivă față de viață a generațiilor de coloniști, toate acestea merită să fie transplantate în noile medii ale șvabilor dunăreni, împrăștiați pe tot pământul, și să fie continuate în viitor.